

*Rapport från Nordisk sommarskola om
informationskompetens*

Reykholt, Island

11-15 juni 2007

*Karin Christensen
Bibliotekarie
Universitetsholmens gymnasium
Malmö*

Inledning

Årets sommarskola i NordinfoLITs¹ regi hölls i Reykholt, dryga 60 km nordost om Reykjavik. Detta är ett riktigt kulturlandskap eftersom islänningasagans författare Snorre Sturlasson levde här på 1200-talet. Kulturbygden utmärks också av en vacker träkyrka. I närheten ligger också kända heta källor - Deildartunguhver.

Drygt 30 bibliotekarier på universitets- och högskolenivå samlades under en vecka i Reykholt. Förutom Norge, Sverige, Island, Finland och Danmark var även Färöarna och Grönland var representerade.

Gymnasiebiblioteken representerades av mig från universitetsholmens gymnasium i Malmö, samt Karin Ahlstedt och Maria Göransson (Latinskolan, Malmö).

Föreläsningarna hölls antingen på engelska, eller på en lättbegriplig ”skandinaviska” där de språkliga missförstånden var sällsynta.

Föreläsningar

I denna rapport kommer jag att mer ingående ta upp två av de intressanta föreläsningar som vi deltog på. På kursplanen fanns emellertid många intressanta föreläsningar, vilka jag helt kort nämner här.

Ralph Catts² från University of Stirling i Skottland har länge forskat i informationskompetens på högre utbildningar. Han talade utifrån sina studier om möjligheterna i att ha en standardiserade mål i informationskompetens, och hur detta kan förbättra inläringen.

Birgir Björnsson, referensbibliotekarie från Iceland University of Education föreläste om hur de arbetar med informationskompetens på IUE. Han berättade om en undersökning de genomför kontinuerligt för att identifiera studenternas informationssökningsvanor och eventuella problem³.

Vi fick en inblick i de nya möjligheterna i och med Web 2.0 av Bo Gerner Nielsen⁴ från Biblioteksskolen i Aalborg. Hans forskningsområden är bland andra informationssökning och informationsförmedling i virtuell miljö. Han talade om nätets möjligheter: bloggar, wikis, RSS-flöden – och framtiden.

Bland fuskare, plagiatorer, bibliotekarier och pedagoger...

Huvudtema för detta år var bland andra plagiat bland studenter.

Jude Carroll har en gedigen utbildning inom pedagogik och arbetar på Oxford Brookes University⁵. Hon har länge studerat plagierings- och fuskbetenden hos engelska universitetsstudenter. Att förstå psykologin bakom dessa fenomen är även nödvändig kunskap för verksamma på gymnasienivå.

En slutsats som satt sig i minnet hos mig är att plagiering inte kan definieras snävt, utan det är snarare en mycket komplex fråga. Det är så många faktorer som spelar in när man skall identifiera plagiering.

¹ <http://www.nordinfolit.org/>

² <http://www.ioe.stir.ac.uk/staff/catts.php>

³ http://staff.unak.is/not/astrid/Nordinfolit_sumarskoli/BirgirBj.ppt

⁴ <http://www.db.dk/ombiblioteksskolen/medarbejdere/default.asp?cid=715>

⁵ http://www.brookes.ac.uk/services/ocslid/consultants/ocslid/jude_carroll.html

Att detta är en svår uppgift visade inte minst de övningsuppgifter vi fick göra. Olika fall sattes under lupp och det blev livlig diskussion i de olika grupperna. Slutsatserna färgas självfallet av bedömarens egna värderingar.

Plagiering är heller inte enligt Jude Carroll en moralisk fråga, utan en pedagogisk. Många tips för att förebygga presenterades och en hel del av dem mycket konkreta. Man kan som pedagog t ex formulera uppgiften så att det är mycket svårare att fuska. T ex kan detta göras med frågor som ”Vad anser du vara det största problemet med kärnkraften?”, i stället för ”Redogör för kritik mot kärnkraft i Sverige 1970-2006.” Det krävs alltså pedagogens fantasi här.

Vi deltagare hölls ständigt aktiva i olika gruppsamtal, vilket var mycket givande. Hur arbetar de med plagieringsproblemet på Umeå universitet, på Handelshögskolan i Helsingfors, på Färöarna? I gymnasieskolan?

Även om problemen med hur man skall komma åt plagiatproblemet är en fråga som kanske närmast förknippas med en uppgift för lärare, menar Jude Carroll att bibliotekarier mycket väl kan ha insyn och handleda i detta. Vi är utbildade informationssökare, vi har det vana ögat för informationskällors kvalitet och pålitlighet, och vi kan också undervisa i informationssökning som ännu ett steg i förebyggandet av denna plagieringstrend. För visst kan man tala om ett tråkigt uppsving för detta - med kommersiella sidor där du som student helt enkelt betalar för att få en skraddarsydd uppsats eller hemuppgift. Det är bara att välja ämne...

Som tur är finns det många knep för att hitta plagiatet. Konstiga meningsbyggnader, plötsliga typsnittsförändringar, växlande mellan för eleven för ”högt akademiskt språk” och elevens egna. Exempel på plagierat material analyserades, men visst fanns det saker som även ett vant och koncentrerat öga inte uppfattade.

Något som fastnade i mitt minne var Jude Carrolls undersökningar som visade på att elever som plagierar inte ”vinner något” rent betygsmissigt. Plagierade uppsatser (eller uppsatser som innehåller plagierade delar) får generellt medelbetyg. Jude Carroll påpekade att det ofta är viktigast för eleven att få uppgiften gjord på grund av tidsbrist och lockelsen av andra aktiviteter. Högt betyg kommer inte i första hand.

Er din akademiska informationshåndtering i ården? Vikten av ett informationskompetent utgångsläge hos universitetsstudenten.

Som sagt kan detta att man plagierar bero på en mängd olika saker. En av dem kanske är osäkerhet i HUR man söker – ett slags vilshenhet (vi diskuterade detta på Jude Carrolls föreläsning). Hur skall man då leda eleven rätt? På det Konglige Bibliotek⁶ i Köpenhamn har man lagt ut ett on-linetest i informationskompetens. Forskningsbibliotekarien Pia Buchtrup Pipa talade om detta på sin föreläsning. Ett roligt, lockande, layoutmässigt snyggt och modernt test som kallas för UBtesten.⁷

Man kan skapa sin egen profil, i stil med andra s.k. användar-communities t ex Myspace⁸. Om man får lågt resultat på UBtesten, lämnas man som student inte ensam utan hjälp. På sidan finns även vägledning och tips för att öka sin informationskompetens. Vi diskuterade bland deltagarna hur man skulle kunna utföra något liknande i sin egen verksamhet. Jag tänkte på ett

⁶ <http://www.kb.dk/da/index.html>

⁷ <http://www.kb.dk/da/kub/kurser/multimedie/ubtesten.html>

⁸ www.myspace.com

förenklat test anpassat för gymnasieelever. Detta test skulle vara utformat med inspiration från UBtesten. Ett on line-test, lekfullt och snyggt. Kanske redan i ÅK 1?

Sammanfattning

Fem dagar intensivt lärande, diskuterande och till detta många nya möten med nordiska kollegor och fina naturupplevelser. För mig var det mycket givande att delta i Sommarskolan. Jag fick många idéer om hur vi på min gymnasieskola kan börja arbeta med informationskompetens på olika sätt. Tack vare utbyte av erfarenheter från andra bibliotekarier fick man en bild av att vi har ett slags samtänkande i Norden:

Informationskompetens är essentiellt för ett livslångt lärande Bibliotekarier är viktiga aktörer i arbetet med att marknadsföra värdet av denna färdighet.

Jag vill i samband med denna rapport tacka varmt för det ekonomiska bidrag från Svensk Biblioteksförning, som gjorde att jag kunde delta i Sommarskolan.